

1. Mis riigis toodetakse sportautosid LARAKI (mudelid Fulgura ja Borac)? Riigis on nendega sõitmiseks 57 847 km maanteid, sh kõvakattega 32 716 km. Raudteid on riigis 1 907 km, gaasijuhtmeid 715 km ja naftajuhtmeid 285 km. Riigis on 60 lennujaama, sh 14 rahvusvahelist, riiki külastab aastas ca 5 milj. turisti. Riigis asuvad UNESCO maailmapärandite sekka kuuluvad Volubilisi varemed.
2. Nimetage Euroopa üks suuremaid kodutehnika tootjaid (turuosa 4 %), mis kannab selle küla nime, kus ta 1950. a. asutati. Firma 83 ettevõttest 59 asub välismaal. Oma kodumaal toodab ta ka relvi, sh litsentsi alusel soomukeid Patria AMV. Esimeseks eksportartikliks oli 200 pliiti Saksa Liitvabariiki 1961. aastal. Firma on oma riigi murdmaa suusakoondise ja Prantsuse jalgpallikarika Coupe de la Ligue sponsor, samuti toetab ta oma nime kandvat käsipallimeeskonda.
3. Ühe Nobeli füüsikapreemia laureaadi (2003. a.) isa sai tuntud patoanatoomia 1924. aastal käsu hoolitseda matuseni Lenini surnukeha eest. Isa peetakse ka Bulgakovi teose "Saatusliku munad" tegelase professor Persikovi prototüübiks. Mis on kuulsa isa ja poja perekonnanimi?
4. Hamburgi sadamas asuv Moldauhafen on aastani 2028 ühe riigi eksterritoriaalne valdus. Mis riigile see sadamaosa Versailles rahulepingu artiklite 363 ja 364 põhjal ajutiselt loovutati? 1993. aastal toimus kasutuslepingus oluline muutus.
5. Kuigi TT marki püstoleid ei kasutata sõjaväes ja korrakaitstes juba mitu aastakümnet, on ta kriminaalkroonika põhjal tänaseni kasutusel. Mida tähendavad püstoli nimes kaks T tähte?
6. *Hippophae* on heitlehiste lehtpuude ja põõsaste perekond hõbepuuliste sugukonnas. Selle ühe liigi – *Hippophae rhamnoides* - hapukaid vitamiinirohkeid vilju tarvitatakse toiduks toorelt ja töödeldult. Seemnetest saadakse väärtusliku ravitoimega õli. Mis taimega on tegu?
7. Millise Euroopa vetes vast kõige ohtlikuma eluka eest hoiatavat silti ning looma ennast näete pildidel? Selle hüdraloomade seltsi putkloomade alamseltsi kuuluva looma ladinakeelne nimi on *Physalia physalis* ja tegelikult kujutab ta endast nelja erineva isendi kolooniat.

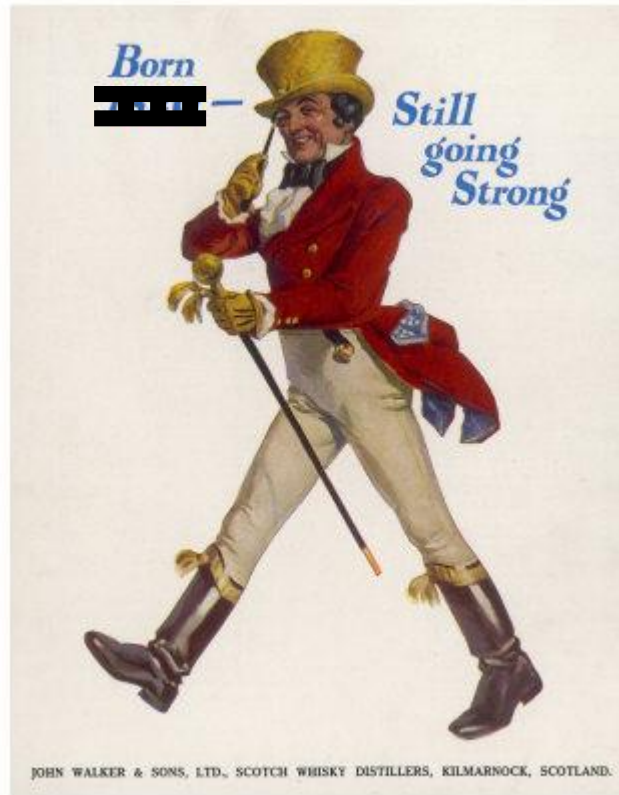
8. Mis vili meeldib Kesk-Euroopa rahvastele niivõrd, et nad nimetavad seda paradiisiviljaks – *rajče jedle* tšehhi, *paradicsom* ungari, *paradižnik* sloveeni, *rajcica* horvaadi, *paradajka* slovaki ja *napadajz* serbia keeltes. Selle vilja suurim tootja maailmas on Hiina (33 milj. tonni) ja suurim vili kaalus 3,5 kg.
9. Guinnessi rekordite raamatu põhjal on küsitava objekti suurimad mõõtmed fikseeritud 28. jaanuaril 1887 Fort Keough's USA Montana osariigis – 15 tolli ehk 38 cm. Millest on jutt?
10. *Ectopistes migratorius*-e viimane teadaolev esindaja nimega Martha suri 1. IX 1914 Cincinnati loomaaias. Veel XVIII saj. alguses oli see maailma ja kindlasti Põhja-Ameerika arvukamaid linde, mille arvuks hinnati 5 miljardit. Nende parved võisid olla kuni 1,5 km laiad ja ligi 500 km pikad. Siis hakati neid küttima odava toiduna orjadele. Viimane ülestähendus looduslikust isendist tehti 1900. Mis lind?
11. Kes on see viljakas kirjamees ja kirjastuse "Revelex" toimetaja? Ta on koostanud Alar Siku, Indrek Pertelsoni, Kaie Kõrbi, Tauno Kangro, Navitrolla, Georgi Bõstrovi ja Eri Klasi elu käsitlevad raamatud ning on ka lasteraamatu "Draakon Rudolf" autor.
12. Andrei Tarkovski filmis ühe oma kuulsama filmi "Stalker" Tallinnas Rottermanni kvartalis. Sellega aga ta sidemed Eestiga ei piirdunud. Tal oli plaanis ka ühe eesti kirjaniku teose linastamine, stsenaariumgi oli valmis. NSVL Tele-Raadiokomitee aga ei andnud selleks luba. Nimetage kirjanik ja teos, mille järgi Tarkovski kavatses teha filmi?
13. Liverpooli lennujaam kannab John Lennoni ja New Orleansi oma Louis Armstrongi oma. Ka tulevase olümpialinna Rio de Janeiro rahvusvaheline lennujaam kannab kuulsa muusiku nime. Kelle?
14. Helilooja?
15. Keda või mida kardavad ranidafoobid? Ühe pärimuse järgi oli Capetingide vapil algselt kujutatud just neid ning liliaõied vapil kujunesid sarnase silueti ja suurema "vapikõlblikkuse" tõttu välja hiljem

16. Kuidas on näitleja Wlodzimierz Pressi mängitud "4 tankisti ja koer" tegelaskuju perekonnanimi (ülemisel pildil)? Tal on tänapäeval ka üks kuulus nimekaim.
17. Koonduslaagrid on saanud oma nime 1897. a. kindral Valeriano Weyler Nicolau juhtimisel rajatud rekonsentratsioonilaagritest. 1897. a. lõpuks oli seal vange üle 300 tuhande ja toimusid pidevad hukkamised. Millist maad saab nimetada koonduslaagrite loojaks ja kus need asusid?
18. Suurimad jahipüssid kannavad inglise keeles nime punt gun ja nende nimi muudes keeltes on tuletatud ingliskeelsest nimest. Need püssid kaalusid kuni 100 kg, toru pikkus oli erinevatel andmetel kuni 2,5...4 m ja rauaõõne diameeter ulatus 2 tollini. Püsse kasutati peamiselt XIX sajandil ja XX saj. alguses korruga välja tulistatava laskemoona kogus oli üle 0,5 kg. USA-s keelustas enamik osariike nende kasutamise juba XIX saj 60-ndail aastail, Suurbritannias on nende kaliiber nüüdseks piiratud 1,75 tolliga ja neid on kasutuses ca 50. Kelle kütamiseks neid röögatuid püsse kasutatakse?
19. Mis auhinna eest võistlesid XX saj. 30-ndatel aastatel Miss America ja Miss England?
20. Kus (2 punkti linn) või kellega (1 punkt) pidas USA aastail 1801-1805 oma esimese sõja väljaspool Ameerikat? See kajastub ka USA merejalaväe hümnis esimestes sõnades "From the halls of Montezuma to the shores of". Punktiiri asemel on ühe linna nimi.
21. Nimetage Krimmi sõja esimene lahing 1854. a. See nimi sai peale seda populaarseks tütarlapse nimeks Suurbritannias. Lahingu järgi sai Suurbritannias ja Prantsusmaal nime ka hulganisti tänavaid ja baare. Printsess Diana hukkus Pariisis sellenimelise silla kõrval asuvas tunnelis.
22. Millise vabariigi ainus president oli 1846. a. Karulipu mässuga võimule tulnud William B. Ide, kes valitses 25 päeva?

23. 1933. a. 1. juulil kuulutas Eesti valitsus välja ajutise sõjaseisukorra. Mis oli selle põhjuseks?
24. Mis hõimust olid esimesed indiaanlased, keda Kolumbus kohtas? Nad elasid Bahama saartel, Suurtel Antillidel ja Väikeste Antillide põhjaosas. Sinna olid nad tõrjutud mandrilt vaenulike kariibide poolt. Kolumbuse võtsid nad vastu sõbralikult.
25. Grigori Lukjanovitš – Belski oli rohkem tuntud hüüdnime all. Kuulsaks sai ta tänu ametile, mis on V. Sorokini kõige uuema eesti keeles ilmunud teose pealkirjaks. Küsitav mees hukkus Paide lähedal. Nimetage selle mehe perekonnanime tumtum pool ja hüüdnimi.
26. Ammooniumi sooladest on tuntumad NH_4Cl (rahvapäraselt salmiaak) ja lõhkeainena kasutatav NH_4NO_3 (ammooniumsalpeeter). Toiduainetööstuses ja meditsiinis kasutatakse peale salmiaagi ka ammooniumkarbonaati $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$. Kuidas seda ainet rahvapäraselt nimetatakse?
27. Johann Friedrich Blumenbach oli üks esimesi antropolooge, kes oma 1775. a. töös "*De generis humani varietate nativa*" eraldas välja viis inimrassi ja nimetas esimest korda valget rassi praeguseks väga tuntud nimega. Mis nime ta tõi valge rassi jaoks teaduses käibele ja mis rahvast pidas ta selle puhtaimaks esindajaks?
28. Pariisi 1889. a. maailmanäituseks ehitas Eiffel oma nime saanud torni. Järgmise, 1893. a. maailmanäituse korraldajad ei tahtnud olla viletsamad ja ehitasid insener George Washington Ferrise projekti järgi midagi enneolematut. Mis linnas see maailmanäitus toimus ja mis selleks puhuks ehitati?
29. Pöördukse leiutas šveitsi päritolu ameerika leidur Theophilus Van (1841-1919). Eestlastele on tema perekonnanimi tuntud kui üks rahvalik muusikainstrument. Milline?
30. Kuidas kõlab sentents *De hoc multi multa, omnes aliquid, nemo satis* eesti keeles?
31. Ühe Euroopa riigi kõrgeima tipu nimi tuleneb nimetusest "Allahi mägi". Selle mäetipu järgi on omakorda nimetatud liustik Lõuna-Shetlandi saarestikus Greenwichi saarel. Nimetage see mägi (2 p.) või riik (1 p.).
32. Küsime jõge, mis algab Neljandast..... (oma nime kandvast) järvest ja suubub merre osariigis. XVII saj. oli ta Uus-Hollandi ja Uus-Inglismaa piiriks. XIX saj. mängis jõe org umbes samasugust osa kui praegu Räniorg, seal tegutses ka Samuel Colt. Suurimad linnad jõe ääres on Hartford, Windsor ja Springfield.
33. Mis lahest on jutt? Lõunas piirneb see poolsaarega, mille ladinakeelne nimi on Sambia, läänes eraldab teda merest samanimeline maasäär, millel asus aastatel 800-1016 paganlike hõimude kaubitsemiskoht nimega Kaup. Nime on laht saanud sealt ca 50 km põhja pool asunud keskaegse hõimu järgi, kelle järgi on saanud nime ka kunagi eksisteerinud riik.

34. See linn asutati 1938. a. KdF-(Kraft durch Freude) Stadt nime all ja aasta hiljem hakati seal tootma Kübelwageni nime kandvaid maastureid. Oma praeguse nime sai ta lähedal asuva lossi järgi ja ta sõpruslinnadest võiks mainida Togliattit Venemaal ja Lutonit Suurbritannias. Mis linn?

35. Mis aastaarv on varjatud ülaloleval sildil?

Samal aastal:

- Bellingshausen ja Lazarev avastasid Antarktika ning Edward Bransfield astus seal maale
- Sündisid Friedrich Engels, Anne Brontë ja Florence Nightingale
- Surid George III ja Argentiina iseseisvussõja üks juhte Manuel Belgrano

36. Kelle maalid ja kes (Euroopa ajalugu üsna oluliselt mõjutanud isik) on vasakpoolsel pildil? Hispaania õukonnas tunti maaliat Melchior Alemani ja Austria õukonnas Mychel Flamenco nime all.

37. Kuidas nimetatakse Roheneemesaarte rahvamuusikat, mis meenutab Portugali *fado*’t (tuntuim esitaja Cesaria Evora). Eesti televaatajad teavad seda nime küll rohkem teises kontekstis.
38. Kuulus austria kunstnik ja arhitekt Friedensreich Regentag Dunkelbunt Hundertwasser disainis 1983. a. ühele riigi põlisrahvale nn. *koru* lipu, kuigi see ei ole ametlikuks lipuks saanud. Sinna riiki, mille suur fänn ta oli, on ta ka maetud. Mis riigist on jutt ja mida kujutatakse sellel lipul? Riigil on kolm riigikeelt – suurima rahvusgrupi keel, põliselanike keel ja veel üks, mida valdab 0,6 % elanikkonnast.

39. Mis väljendi tegi tuntuks briti meelelahutaja Noel Coward I umbes 60 aastat tagasi (küll küsimärgiga)? Hiljem on sarnase pealkirjaga laule (küsimärgita) avaldanud Leo Sayer 1973, Pink Floyd 1979 albumil “Wall”, Chicago 2008 albumil “Stone of Sisyphos” ja vast kuulsaim on sellenimeline Queeni lugu. Seda väljendit on kasutatud ka olümpiamängude kohta.

40. Ansambel?

41. Milline tuntud Inglismaa klubi? Selle klubi naisjalgpallurid on 1992. a. loodud FA Womens Premier League võitjaks tulnud 11 korda (sh kuus viimast hooaega), FA Womens Cup on võidetud kümme korda, liigakarikaid samuti kümme. Hooajal 2006-2007 võideti UEFA Womens Cup finaali Rootsi klubi Umeå IK vastu.
42. Kergejõustiku MM-il 1983-2003 on enim medaleid kogunud kolm suurt – USA (250), Venemaa (134) ja Saksamaa (97). Kohad ei muutu ka siis, kui neile lisada NSVL ja SDV kogutud medalid. Millised kaks riiki on suure kolmiku järel selles arvestuses 4. ja 5. kohal vastavalt 83 ja 80 medaliga?
43. Harjumaa 2009. aasta sportlasteks tunnistati loomulikult Ksenia Balta ja üks Kajamaa spordiklubi vibusportlane, kes võitis 2009. a. maastikulaskmises pikkvibu klassis nii maailmameistri kui Euroopa meistri tiitlid. Kes oli see Harjumaa eelmise aasta parim meessportlane?
44. Kuni 1948. aastani said Euroopa iluuisutamise meistrivõistlustel osaleda kõik ISU liikmed. Sellest aastast ongi pärit kurioosum – ameeriklane ja kanadalanna võitsid nii St. Moritzi OM, Davose MM ja Praha EM kullad. Kes on need kaks ainsat mitte-eurooplasest iluuisutamise EM kullavõitjat?
45. See tuntud Soome alpinist on vallutanud kõik 14 kaheksatuhandelist mäetippu, seejuures viimasena 2009. a. juunis Gasherbrum I (tuntud ka kui K5). Kolm korda on ta käinud Everestil, seejuures ühe korra ilma hapnikumaskita. Nimetage see mees (alloleval pildil).

VASTUSED

1. Maroko
2. Gorenje
3. Abrikossov
4. Tšehhimaa
5. Tula-Tokarev
6. Astelpaju
7. Meripõis ehk portugali (sõja)laevuke
8. Tomat
9. Lumehelves
10. Rändtuvi
11. Ivo Parbus
12. Jaan Kross, "Keisri hull"
13. Antonio Carlos Jobim
14. Rein Rannap "Laps vaatab tähistaevast"
15. Konnad
16. Grigori Saakasvili
17. Hispaania, Cuba
18. Veelindude küttimiseks
19. Kiirusrekord veel
20. Tripoli, berberi piraadid
21. Alma
22. California
23. Võitlus salakauba (piiritus)veoga
24. tainod
25. Skuratov, Maljuta
26. Põdrasarvesool
27. Kaukaasia rass, grusiinid
28. Chicago, vaateratas
29. Kannel
30. Paljud (inimesed) teavad palju, igäüks teab midagi, (kuid) keegi ei tea kõike
31. Musala, Bulgaaria
32. Connecticut
33. Kura
34. Wolfsburg
35. 1820
36. Michel Sittow, Aragoni Catarina (parempoolsel pildil Taani kuningas Christian II)
37. Morna
38. Uus-Meremaa, (avanev) sõnjalaleht
39. "Show must go on"
40. Marillion
41. Arsenal
42. Keenia, Jamaika
43. Steve Morley
44. Richard Button, Barbara Ann Scott
45. Eero Veikka Juhani Gustafsson